

Posudek
na rigorózní práci Sabiny Dvořákové
„Mocensko-obchodní politika Benátek ve východním Středomoří v raném novověku“

Sabina Dvořáková si pro svou rigorózní práci zvolila téma, zaměřené na analýzu úlohy Benátek na Blízkém východě v raném novověku, a to jak v oblasti mocensko-politické, tak i v oblasti obchodu. Vzhledem k současnému rozvoji euro-středomořského dialogu, a to i ve sféře kulturní, je pokus o zpracování zvolené tematiky vysoce důležitý a aktuální. Benátky představují klasický příklad multikulturního dialogu, založeného především na obchodní spolupráci, i když se zapojily do řady konfliktů v rámci koalic evropských křesťanských mocností. Vzhledem k celkovému pojetí práce i vzhledem k tomu, že tato problematika nebyla doposud v české produkci podrobně zpracována, lze konstatovat, že volba tématu práce byla správná.

Kolegyně Dvořáková se ve své práci neomezila jen na výklad politického vývoje v Levantě, vlastního benátského obchodu ve východním Středomoří a na jeho konkurenty (Johanité, Židé, Ragusa) v raném novověku (jádro práce: s. 43–107), ale snažila se podat ucelený pohled na vztahy Benátek a Blízkého východu od jejich vzniku do Kolumba (1492) a na výchozí podmínky pro ekonomickou situaci v raném novověku, což zahrnuje přibližně třetinu celého textu (s. 7–42). Propad Benátek i Osmanské říše po bitvě u Lepanta (1571) je letmě naznačen v závěru. Struktura práce se vyznačuje jasnou koncepcí zvoleného tématu, odrážející se v členění jednotlivých kapitol. Autorka se drží hlavní linie výkladu, jenž je široce až synteticky koncipován, někdy možná i na úkor detailnější analýzy benátského přístupu k Blízkému východu. Již na počátku nutno konstatovat, že rigorózní práce splnila vytčený cíl a zařadila se do kontextu širšího výzkumu euro-středomořských vztahů v 16. století.

V úvodu své práce autorka stanovila cíl a metody zpracování tématu, zdůvodnila časové vymezení (*early modern history*) i strukturu své práce rozdělené do pěti kapitol a provedla kritický rozbor použitých pramenů a literatury. Hlásí se k metodologickému odkazu velkých prací Braudelových a Inalcikových, jakož i k Ashtorovým výzkumům levantského obchodu. Pokud jde o metodu, zvolila chronologický přístup. Heuristická základna práce je dostatečná a reprezentativní, opírala se o edice pramenů, řadu monografií a internetové zdroje.

Po formální stránce se rigorózní práce vyznačuje solidností zpracování, technická stránka zpracování je na vysoké úrovni. Práce se vzhledem k narativním schopnostem autorky i vysoké jazykové úrovni velmi hezky čte.

K obsahové stránce nemám zásadních věcných připomínek. První úvodní kapitola podrobně sleduje dějiny Benátek a jejich postavení na Blízkém východě od vzniku města v raném středověku přes období křížových výprav po vznik a expanzi Osmanské říše v 15. století. Symbolickými klasickými mezníky jsou dobytí Cařihradu osmanským sultánem v roce 1453 a Kolumbova výprava do Nového světa v roce 1492.

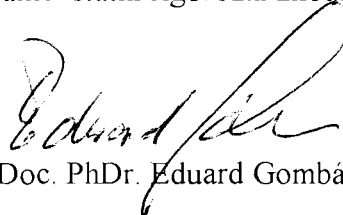
Druhou kapitolu lze rovněž chápat jako úvodní. Tato kapitola se věnuje výchozím podmínkám pro ekonomickou situaci v raném novověku: geopolitické dělení světa v rámci islámského univerzalizmu, celní politika Osmanské říše, benátské obchodní kolonie, obchodní partnerství, *colleganza*.

Třetí kapitola velkoryse nazvaná "Politické podmínky v raném novověku" zahajuje vlastní jádro práce. Chronologicky sleduje vývoj za Bayezida II., Selima I., Süleymana I., Selima II. a jeho nástupců s tím, že udělením kapitulací Velké Británii (1580) a Nizozemí (1612) byl osud levantského benátského obchodu i politiky zpečetěn.

Čtvrtá kapitola je specificky věnována benátskému obchodu ve východním Středomoří. Analyzuje benátský obchod podle komodit, poukazuje na důsledky zlomení benátského monopolu na obchod s kořením (1501–12) a hledání náhradních komodit a služeb, jakož i zpracování dovážených surovin (vlna, bavlna, hedvábí) v benátských manufakturách a jejich reexport s přidanou hodnotou a ziskem. Autorka ukazuje též na velký význam dovozu potravin.

Pátá kapitola se věnuje konkurentům Benátek v Levantě. Autorka věnuje značnou pozornost dějinám Řádu rytířů svatého Jana. Autorka dále analyzuje úlohu Židů v levantském obchodu a věnuje se dubrovnickému městskému státu (Ragusa) a jeho obchodu na Balkáně. V závěru autorka stručně shrnula hlavní myšlenky své práce a naznačila postupný propad Benátek po bitvě u Lapanta v roce 1571.

Závěrem lze konstatovat, že Sabina Dvořáková ve své rigorózní práci prokázala schopnost samostatné práce, zvládla techniku, metody i metodologii historikovy práce na zadané problematice. Práci proto *doporučuji* k obhajobě v rámci státní rigorózní zkoušky.

Doc. PhDr. Eduard Gombár, CSc.

V Praze, dne 28. ledna 2005